

Dino Buzzati

Circé con

Dịch giả: Đức Lâm

Cách đây độ một năm, tôi nhận thấy anh bạn Umberto Scandri của tôi đang thay đổi một cách cực điểm. Umberto được ba mươi sáu tuổi ; là chủ nhà in, nhà xuất bản, anh cũng hoạ tranh với một phong cách hay hay. Trí thức không ai bằng. Vậy mà gương mặt anh trông giống một võ sĩ quyền Anh hơn : trệt, cứng, cau có một cách đáng yêu ; nhưng đôi mắt bé tí của anh sáng ngời sự thông minh và lòng nhân từ. Một con tim trong trắng ngây thơ nhưng cùng lúc một bản tính đầy nghị lực và độc đoán.

Mặc dù anh trẻ tuổi hơn tôi, một mối tình bạn tuyệt vời nảy nở giữa hai chúng tôi, dựa vào lòng tin nhau và những ước mơ chung. Một công việc tình cờ đã giúp chúng tôi gần gũi nhau ; rồi từ đó chúng tôi có thói quen hay gặp nhau vào mỗi chiều, mặc dù Umberto đã thành hôn. Nhưng cô vợ của anh là một người hiền dịu đến độ mờ nhạt.

Tốt. Cách đây độ một năm những cuộc gặp gỡ giữa chúng tôi thưa dần. Umberto có những công việc khẩn cấp, những buổi hẹn làm ăn, luôn luôn một cơ mới nào đó. Những lần hiếm hoi mà tôi tìm chận được anh lại, anh cứ như đang ở trên cung trăng, nóng nảy, âu lo, cố chấp. Anh mà thường nhật rất vui vẻ và cởi mở. Người ta có cảm tưởng là anh đang lên cơn sốt. Tôi thừa hiểu rằng một nỗi lo lắng đang dày vò anh. Nhưng tôi không đặt nặng vấn đề. Nếu anh, một người tính tình rất chân thành, mà không nói, điều đó có nghĩa rằng một lý do nghiêm trọng nào đó khiến anh phải im lặng. Và quả là tôi không độ lượng tí nào nếu tôi cố nài để biết chuyện.

Cho đến một buổi chiều kia - tại quảng trường Cộng Hoà, tôi nhớ thế, trời đang mưa - anh nắm lấy tay áo tôi và với một giọng nói mà tôi không nhận ra, gần như hốt hoảng, nghe như giọng một đứa trẻ, anh bảo với tôi :

<< Một tai hoạ đã đến với tôi.>>

Chao ôi ! tôi đã hiểu từ lâu, nhưng tôi giả vờ như không biết.

<< Chuyện gì xảy đến cho anh thế ? >>

Anh nhìn tôi, vẻ cầu xin, tựa như anh đang chờ đợi sự tha thứ trước.

<< Một người đàn bà, anh thì thầm.

- Tôi đã đoán thế. >>

Người đàn ông trong thời trẻ trung sung mãn của tuổi đời, tự tin, tràn đầy sinh lực và ý tưởng, tuyệt vời trong sự hăng say và mau mắn trong những quyết định trước con nguy biến và nghịch cảnh đã trở thành con giòi thảm hại đang run rẩy này.

<< Thế cô ấy có yêu anh không ?

- Không.

- Thế thì sao ?

- Thì cũng chính vì thế đấy.>>

Anh kể cho tôi nghe với một sự dồi dào chi tiết vô bổ và chán ngắt cô nàng là ai, đối xử ra sao với anh và anh đã như thế nào mà không còn sống nổi khi không có cô ta ; nói tóm lại là một trong

những câu chuyện đáng thương hại đầy rẫy hàng vạn trên cõi đời khốn khổ của chúng ta.

Tuy thế Umberto ý thức được cái tình trạng phi lý này, anh thì si tình còn cô ta thì có cái tình yêu của anh. Anh nói cô ta đẹp, vâng, nhưng anh, không như những người đàn ông khác trong trường hợp này, biến cô ta thành một nữ thần. Ngược lại, anh miêu tả cô nàng như một kẻ tàn nhẫn, tính toán, xảo trá, tham tiền, với một quả tim cứng như đá. Nhưng anh lại không xa lánh cô ả được. Tôi hỏi :

<< Anh có tin thật rằng anh không tài nào bỏ rơi cô ta được sao ?

- Bây giờ thì không.

- Nhưng anh thừa hiểu rằng một người đàn bà như thế giết...

- Cô ta sẽ đưa tôi vào sự diệt vong, anh muốn nói thế phải không. Đương nhiên là tôi ý thức điều ấy chứ, nhưng mà...>>

Hai hôm sau tôi gặp cô ta. Cô ta ngồi trên chiếc ghế đi-văn (divan), trong căn phòng nhỏ của người bạn tôi. Rất trẻ, một gương mặt lạnh lợi và linh hoạt như của các cô gái nhỏ, một làn da mịn màng hầy còn căng bởi cái tươi thắm không tả được của tuổi xuân thì, những lọn tóc dài đen nhánh cuộn tròn tạo cho cô nàng một kiểu tóc lạ kỳ của thế kỷ 19, một thân hình của một cô bé gái đang lớn. Đẹp ư ? Tôi chả biết nói sao. Hẳn là một mẫu người lạ thường, vừa thô tục vừa lịch sự. Nhưng giữa dáng dấp cô ta và những gì mà Umberto đã kể lại cho tôi nghe có một sự mâu thuẫn không vượt qua nổi. Tất cả ở cô ta nói lên sự vui tươi, hồn nhiên, yêu đời, một sự buông thả thơ ngây cho những đòi hỏi của cuộc sống ; hay ít ra là có vẻ thế.

Với tôi cô ả rất là tử tế. Cô vừa nhìn tôi vừa chuyện trò huyền thuyên và đôi môi hé nở những nụ cười liến thoắng tinh nghịch. Cô ta có vẻ hơi quá trớn trong việc làm ấy, cứ như là cô ả có ý định chinh phục tôi vậy. Và cô ta chẳng ngó ngang gì đến Umberto tựa như anh không có mặt ở đây. Umberto, ngồi dưới chân cô ta, lặng ngấm cô nàng với vẻ mặt đực ra, môi nở một nụ cười gượng gạo.

Với một cử chỉ sỗ sàng một cách tuyệt vời, Lunella sửa chiếc váy trên người lại, để lọt vào ánh mắt người nhìn những điều cấm kỵ. Và rồi cô ả nghiêng đầu, ra vẻ khiêu khích, tựa như một con bé nữ sinh xác xược :

<< Ông biết tôi là ai không ? Tôi là cuồng phong, cô ta nói với tôi, tôi là con chim còi vùng biển, tôi là chiếc móng trên trời. Tôi là... tôi là một con bé tuyệt vời.>>

Và cô ả cười, lộ vẻ sung sướng.

Ngay lúc đó, tôi cảm nhận được sau những điệu bộ trẻ con ấy một nguồn năng lực vô tận và rất tinh vi cho sự dối trá. Tôi không tài nào giải thích được tại sao. Gần như một cảm giác có thể sờ mó được.

Cuối cùng cô ta quay sang Umberto.

<< Mocci, cô ta hỏi với một nụ cười duyên dáng mơn trớn nhất, xem kìa, nói với em đi : con sóc nhỏ của anh...>>

Umberto lắc đầu nửa sung sướng nửa ngại ngùng.

<< Nào, Mocci, nói với em đi : con sóc nhỏ của anh...>>

Tôi nhìn cô ả. Với một vẻ mặt khờ dại Umberto thì thầm :

<< Con sóc nhỏ...

- Của anh, cô ả khuyến khích anh.
- Con sóc nhỏ của anh >>, bị khắc phục, người đàn ông đọc rõ từng lời.

Thế là Lunella chum đôi môi xinh đẹp lại có lẽ để nhại giọng một nhân vật anh hùng nào đó trong thế giới loài thú của Walt Disney : << Sờ-kii-dzờ...sờ-kii-dzờ>>, cô ta làm duyên làm dáng như một đứa bé gái nhỏ. Trong ánh mắt cô ta biểu lộ một sự mỉa mai châm biếm, một niềm vui thú chiếm hữu lạnh lùng đến nỗi mà tôi cảm thấy một luồng ón lạnh chạy dài dọc theo sống lưng.

Sau đó, khi cô ả đã ra về, tôi hỏi Umberto :

<< Sao anh lại để cho cô ta gọi anh là Mocci ? Anh có nhận thức rằng anh đang đi đến đâu chưa và cô ta đã làm cho anh trở nên hèn hạ đến mức nào không ?

- Ô ! anh kêu lên, nên dung thứ cho cô ấy. Cô ấy hãy còn thật trẻ dại ! >>

Rồi sau đó tôi không còn gặp lại anh và cả cô ta nữa trong vòng nhiều tháng. Chuyện gì đã xảy ra ? Tôi gọi điện thoại : không tắm hơi gì cả. Tôi tìm đến nhà anh : không tắm hơi gì cả. Cái cuộc tình đáng nguyên rủa kia đã hút mất anh. Tiếc thay, một người thật tuyệt diệu và thật nhân từ.

Nhưng cách đây vài ngày cô vợ anh cho người gọi tôi. Tôi đến ngay. Cô kể cho tôi nghe những gì tôi đã biết rồi. Cô khóc lóc. Cô van nài tôi giúp cô ấy. Từ mười lăm ngày nay cô không gặp Umberto và anh cũng không có đặt chân đến hăng. Anh như đã bay biến đi đâu mất. Anh đã bị chuyện không may rồi. Tôi hứa sẽ tìm kiếm anh.

Tìm kiếm ư ? Cái ý nghĩ đầu tiên đến với tôi là Lunella. Tôi sẽ đến nhà cô ả. Cô ta hẳn nhiên phải biết chuyện gì rồi, có lẽ cô ta sẽ kể cho tôi những điều láo khoét từ đầu đến cuối nhưng dù sao đi nữa vẫn còn hơn không. May thay tôi có địa chỉ của cô nàng.

Tôi đến đấy vào lúc ba giờ trưa. Nếu cô ta mà biết tôi sẽ đến thì cô ta cũng đã không thể sửa soạn được đẹp hơn thế nữa. Một chiếc áo đầm ngắn thật giản dị, nhưng đầy gợi cảm với chiếc cổ hở ngực khiến người nhìn phải lúng túng. Cô ta hoàn toàn lộ vẻ thoải mái. Cô ta khoẻ khoắn, vui vẻ, lại có vẻ hơi bị kích động tí xíu nữa.

Cô ta sống trong một căn nhà giống như những loại nhà nhỏ kiểu xưa dành cho những phụ nữ độc thân, đầy ảo tưởng sai lầm, với những đồ đạc theo lối cổ hủ giả tạo, chiếc máy truyền hình, chiếc may quay đĩa hát, những tấm thảm Ba Tư giả và trên tường những bức phong cảnh xấu xí đóng trong các khung mạ vàng. Cô ta mời tôi một cốc rượu whisky và để một đĩa hát của Joe Sentieri.

<< À này, tôi hỏi cô ta bằng cách đi thẳng ngay vào đề, Umberto ra sao rồi ?

- Umberto ? cô ta nói với vẻ ngạc nhiên. Tôi thật sự cũng muốn biết đấy. Từ nhiều tháng nay...Ồ ! đã hơn hai tháng nay tôi không gặp anh ta. Một gã dễ thương nhưng thực phiền phức. Ông thử nghĩ xem, anh ta lại phải lòng tôi, ông đã đoán thế, phải không ? Và rồi , nói trắng ra, phhuyut...nhưng tại sao ta cứ tiếp tục gọi nhau ông bà cô... Anh có phiền không nếu ta xưng hô anh em với nhau ? Như vậy mình thật dễ dàng trò chuyện hơn.

- Cô không gặp anh ấy từ hai tháng nay à ? tôi hỏi, không ra về tin lắm.

- Bobi, Mocci ! cô ả không trả lời tôi, hét lên vào lúc đó.

Nghe tiếng gọi của cô ta hai con chó chạy ủa vào phòng khách. Một con chó bông lùn thấp và một con chó bóc-xơ (boxer). Con boxer hơi béo và nhu nhược và, không hiểu tại sao, tôi có cảm tưởng như đã từng trông thấy nó ở nơi nào rồi.

Chúng nó đồ xô tới Lunella. Cô nàng vừa cười vừa cố ghì giữ chúng lại.

<< Này, này, ngoan nào, thôi được rồi.>>

Cả hai con đều cuồng nhiệt. Một cách tham lam chúng tìm cách liếm cổ, má và miệng cô ta. Cô ta đứng lên và đi lấy một cây gậy nhỏ màu đỏ bóng, dài độ một thước.

<< Cây này dùng để làm gì thế ?

- Thì còn gì nữa ! để dạy chúng.>>

Tôi đề ý là con boxer không nhìn tôi. Nó lại còn có vẻ như bị quấy rầy bởi sự hiện diện của tôi. Nó lùi lại nếu tôi tìm cách sờ nó. Lạ thật. Thông thường những con boxer luôn luôn nhìn thẳng vào mặt.

<< Anh Dino biết không, Lunella nói, và, vừa ngồi xuống di-văn cô ta vừa tựa vào người tôi cho tôi cảm nhận thấy cả thân hình cô nhưng chỉ trong một khoảnh khắc thôi, anh có biết là Mocci quả là một con chó ngoan.

- À ! thế sao? tôi nói. Nhưng xin lỗi nhé, Umberto...

- Nhìn kia, em van anh, cô ả năn nỉ, anh xem kìa nó thông minh làm sao ấy.>>

Cô ta nhắc nắp một chiếc hộp sứ đầy những bánh ngọt. Cô nhón một chiếc với bàn tay trái, giơ lên ngay trước mồm của con boxer đang thở hổn hển.

<< Giỏi, Mocci, chờ này.>>

Con chó nghech mồm về phía chiếc bánh và ra vẻ định cắn lấy nó. Cô nàng nhanh nhẹn đập cây gậy vào mũi nó. Con chó trở lại tư thế cũ, vừa vẫy đuôi mạnh liệt.

Thế rồi, với tay trái cô ả đặt vững vàng chiếc bánh trên mũi con chó. Và với tay phải cô giương chiếc gậy lên đe dọa.

<< Chờ này, Mocci, ngoan nào.>>

Chiếc bánh nằm thẳng bằng trên mũi, con boxer ngồi yên và hai hàng dãi chảy ra từ hai bên mồm nó.

<< Chờ đấy, tao bảo thế.>>

Sự chờ đợi kéo dài cả phút. Cuối cùng con boxer không nhịn nổi nữa và tìm cách đớp chiếc bánh. Nhanh như chớp cô ta giáng cây gậy xuống nó một cú mạnh. Chiếc bánh ngọt rơi xuống đất.

<< Ủ xem kìa lũ chúng nó thật háu ăn >> cô ta nói với tôi về mặt sung sướng.

Con chó bông nhỏ, cũng đang lo sợ, theo dõi ráo riết sự việc đang xảy ra.

Sau rớt con boxer cũng được chiếc bánh mà nó vội nuốt chửng ngay. Nhưng Lunella lại thử thách nó thêm lần nữa.

<< Này, Mocci, đưa chân đây. Này, đưa chân cho tao, và sau đó mày sẽ được một cái vuốt ve.>>

Con boxer, ánh mắt tuyệt vọng dán chặt vào đôi mắt cô ả, nhắc chân phải lên. Một cú mạnh của chiếc gậy khiến nó bỏ chân xuống.

<< Không phải chân này ; chân kia. >>

Và con boxer đưa chân trái ra. Lunella đùa giỡn quá đáng.

<< Tại sao cô gọi nó là Mocci ? tôi hỏi. Không phải là cô cũng đã gọi Umberto như thế sao ?

- Phải rồi. Nhưng đó là một sự tình cờ ngẫu nhiên... Hoặc ai biết được nào, có thể đó là một dấu hiệu rằng, trong thâm tâm em, em đã yêu mến Umberto thật nhiều...>>

Và cô ta nhìn tôi cười, với vẻ mặt thật khác thường của cô ả, vừa ngây thơ và vừa xác láo.

Kế tiếp cô nàng quay sang con chó bông nhỏ.

<< Nào Bobi, lại đây với mẹ yêu của con.>>

Cô ta ôm nó vào lòng, vuốt ve mơn trớn nó, nó nằm yên cho cô ta nâng niu nó.

Con boxer ganh tức, lông đứng dựng lên.

<< Mocci, Mocci >>, tôi gọi.

Nhưng không nhằm gì cả, nó đã nhất định không biết đến tôi con này.

<< Lạ nhỉ, tôi nói, nó có một vết sẹo ở khoé mắt trái. Giống như Umberto.

- Thật à ? Lunella trả lời nét mặt hớn hờ. Em đã không nhận thấy điều ấy. >>

Con boxer không còn vẫy đuôi nữa. Cô chủ của nó tiếp tục ve vuốt con chó kia. Mocci nhảy chồm tới và tìm cách cắn vào chân kẻ tình địch của nó.

Lunella nhảy dựng lên, bực tức.

<< Đồ con chó cắn thiu - và cô ả co chân đá vào mồm nó một cú mạnh bằng tất cả sức lực của cô ta -, mày gan à ? Đi nằm đi, tức khắc, đồ lưu manh >>, và bùm một cú đá khác giậm dứ.

Con boxer nhìn cô chủ nó với ánh mắt van lơn rồi rút lui và chui trốn dưới gầm bàn.

<< Anh có thấy con chó cắn thiu này không ? Mẹ ta nói không một chút xót thương. Nhưng nó bị đáng đời nó rồi. Phải đối xử với lũ nó như thế đấy, nếu không chúng nó trở thành chủ hết cả. Mỗi lần chúng làm bậy, phải cho chúng một trận đòn nên thân và nhất là phải đập vào mũi chúng, vì chỗ ấy làm chúng đau đớn nhất. Sau đó chúng trở nên ngoan ngoãn như thiên thần.>>

Và cô ả cất tiếng cười, vẻ đắc thắng.

Ngồi xồm dưới gầm bàn, run rẩy, con boxer cuối cùng mới nhìn tôi. Đó là cái nhìn của một kẻ đau khổ, bại trận, yếu đuối, bị hủy diệt, bị làm nhục song vẫn hãy còn nhớ về niềm tự hào của tuổi trẻ mình đã đánh mất.

Nó nhìn tôi. Và những giòng nước mắt của nó tuôn chảy. Ôi ! đôi đồng tử ấy, sắc mặt ấy, linh hồn ấy... Nó nhìn tôi làm sao ấy. Tội nghiệp Umberto...

Dịch xong ngày 30.10.2007 tại Antony

Đức Lâm

Chú thích:

*Circé : trong truyện thần thoại Hy-Lạp, Circé, con gái của Hélios (thần Mặt Trời), là một nữ thần có phép thần thông biến hoá và giỏi về độc dược.

Trong truyện thơ ca dài nổi tiếng " l Odyssée " (Du Ký) của Homère, Circé đã biến tất cả những người bạn đồng hành của Ulysse, nhận vật anh hùng chính của truyện phiêu lưu, thành những chú lợn sau khi đã dụ dỗ họ ăn nằm với mình. Nhưng Circé đã gặp thất bại với Ulysse vì vị anh hùng này đã được uống thần dược trước.